

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

AY JEOTERMAL ENERJİ A.Ş.

2022 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	6
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	6
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	6
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	8
7.	DENETİM BULGULARI.....	8

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: İştirakler/Bağlı Ortaklıklar Tablosu	2
Tablo 2: 31.12.2022 Tarihli Gelir Tablosu	3
Tablo 3: Dönem Net Zararının Yıllar İtibariyle Tutarı	11
Tablo 4 : Ay Jeotermal Enerji AŞ'nin İştiraklerinin 31.12.2022 İtibarıyla Kâr/Zarar Durumları	12

KISALTMALAR

AŞ : Anonim Şirket

BOİ FRS: Büyük ve Orta Ölçekli İşletmeler Finansal raporlama Standartlarını

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

MSUGT: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği

TFRS : Türkiye Finansal Raporlama Standartları

TL : Türk Lirası

TMS : Türkiye Muhasebe Standartları

TTK : Türk Ticaret Kanunu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Şirket Faaliyetlerinin Sürdürülebilir Olmaması
2. Olağan Genel Kurul Toplantılarının Kanunda Öngörülen Sürede Yapılmaması
3. Yıllık Bütçe Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Ay Jeotermal Enerji Anonim Şirketi, Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 2014 yılında kurulmuş olup 18.09.2014 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

Ay Jeotermal Enerji AŞ'nin faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup şirket yenilenebilir enerji kaynaklarından veya diğerlerinden elektrik enerjisi üretim tesisi kurulması, işletmeye alınması, kiralanması, elektrik enerjisi üretimi, üretilen elektrik enerjisinin ve/veya kapasitenin müşterilere satışı, konut ısıtmacılığı, seracılık, termal turizm vb. faaliyetlerinde yararlanma ile iştigal etmektedir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz tasarruf ve bunların üzerinde aynı hak tesis edebileceği gibi bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

Ay Jeotermal AŞ kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, herhangi ikisinin müştereken imzaları ile şirketi temsil ve ilzama yetkili olan 5 (Beş) üyeden oluşmaktadır. 2022 yılında görev yapan

Yönetim Kurulu üyeleri 3(Üç) yıl süreyle görev yapmak üzere 14.09.2020 tarihli Olağan Genel Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; Genel Müdür olup, şirketin idari ve mali işlemleri paylarının tamamı Aydın Büyükşehir Belediyesi'ne ait İmar AŞ'nin personelleri tarafından yürütülmektedir.

1.3. Mali Yapı

Ay Jeotermal Enerji A.Ş'nin nominal sermaye tutarı 29.500.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin 15.150.000,00 TL'lik kısmı ödenmiştir.

T.C. Aydın Büyükşehir Belediyesi, şirketin %100 oranındaki hissesine sahiptir.

Ay Jeotermal Enerji AŞ'nin aşağıdaki tabloda yer alan bağlı ortaklıkları bulunmaktadır.

Tablo 1: İştirakler/Bağlı Ortaklıklar Tablosu

İştirakin/Bağlı Ortaklığın Adı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Aytermal Enerji AŞ	5.103.000,00	60
Aysera Aydın Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ	7.500.000,00	100
Ay Jeotermal-Sulter Adi Ortaklığı	10.000.000,00	80
Toplam	22.603.000,00	

Şirketin amacı, yenilenebilir enerji kaynaklarından veya diğerlerinden elektrik enerjisi üretim tesisi kurulması, işletmeye alınması, kiralınması, elektrik enerjisi üretimi, üretilen elektrik enerjisinin ve/veya kapasitenin müşterilere satışı, konut ısıtımıcılığı, seracılık, termal turizmdir. Bu nedenle şirketin ana gelirleri arasında jeotermal sahasının işletilmesi veya işlettilmesidir. Bahse konu ruhsat sahasını kiralayan eski kiracının 2019 yılında kira sözleşmesini tek taraflı fesih etmesi üzerine, yeni kiralama süreci devam ettiğinden herhangi bir gelir elde edilememiştir.

Şirketin 26.09.2022 tarihli olağanüstü genel kurul kararıyla esas sözleşmesine gıda, ekmek ve tüm unlu mamullerin üretimi ve ticareti ile ilgili faaliyetler eklendiği, 06.12.2022 tarihli Yönetim Kurulu Kararı ile Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin şirketlerinden Aybel İnşaat Organizasyon Spor Hizmetleri Temizlik Gıda AŞ'nin halk ekmek tesislerinde bulunan makine, teçhizat ve demirbaşların devir alınmasına karar verildiği görülmüş ise de 2022 sonu itibarıyla faaliyete geçmemiştir.

Şirketin 31.12.2022 itibarıyla gelir, giderlerini gösteren gelir tablosu aşağıda yer almıştır:

Tablo 2: 31.12.2022 Tarihli Gelir Tablosu

Gelir Gider Adı	Cari Dönem
A- BRÜT SATIŞLAR	0,00
1- Yurtiçi Satışlar	0,00
3- Diğer Gelirler	0,00
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	0,00
1- Satıştan İadeler (-)	0,00
C- NET SATIŞLAR	0,00
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	(517.418,05)
2- Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	0,00
3- Satılan Hizmet Maliyeti (-)	(517.418,05)
BRÜT SATIŞ KARI VE ZARARI	(517.418,05)
E- FAALİYET GİDERLERİ	(145.311,66)
2- Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	0,00
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	(145.311,66)
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	(662.729,71)
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	76.191,06
3- Faiz Gelirleri	76.191,06
7- Kambiyo Karları	0,00
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	0,00
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	0,00
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0,00
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	(586.538,65)
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	0,00
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	0,00
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	(0,96)
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	(0,96)
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	0,00
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞ.YAS. YÜK. KARŞILIKLARI (-)	0,00
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	(586.539,61)

2022 yılı gelir tablosuna göre satış gelirleri olmayan şirketin 662.729,71 TL faaliyet zararı bulunmaktadır. Faaliyet zararları yönetim kurulu üyeleri huzur hakları, SGK prim giderleri, jeotermal sahası etüt gideri, genel yönetim giderleri, vergi, ticaret sicil gideri ve oda aidatlarından oluşmuştur. Faaliyet zararlarına karşılık Şirket 2022 yılında 76.191,06 TL faiz geliri elde etmiştir.

Şirketin 2022 yılı faaliyet zararları toplamı 662.729,71 TL'den, faiz gelirleri toplamı 76.191,06 TL'nin düşülmesi ve diğer olağandışı gider ve zararlar toplamı 0,96 TL'nin ilave edilmesi sonucu toplam 586.539,61 TL zarar oluşmuştur.

Şirketin; jeotermal saha kiralama işiyle ilgili süreçlerin devam etmesi, diğer yandan 2022 sonu itibarıyla esas sözleşmede değişiklik yapılarak gıda, ekmek ve tüm unlu mamullerin üretimi ve ticareti ile ilgili yeni faaliyet konusunda herhangi bir gelir elde edilememesi nedenleriyle dönem sonunda zarar ettiği görülmüştür.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2021 yılı Aktif Toplamı 6.283.900 TL veya Net Satışlar Toplamı 12.567.300 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2022 yılında maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir. Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç

ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 397 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bağımsız denetime tabi olacak işletmeleri belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. 2018/11597 sayılı BKK'da (ve söz konusu kararın yerini alan 30.11.2022 tarihli 2022/6434 sayılı Cumhurbaşkanı Kararında) bağımsız denetime tabi olacak şirketlere ilişkin ölçütler belirlenmiştir. Şirket bu kapsamda küçük ölçekli olduğundan bağımsız denetime tabi değildir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından alınan ve 19.09.2018 tarih 30540 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kurul Kararına göre bağımsız denetime tabi olmayan küçük ölçekli şirketler Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'leri ni (MSUGT) uygulamaya devam etmelerine, ancak söz konusu şirketlerin isteğe bağlı olarak Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını (TFRS) ya da Büyük ve Orta Ölçekli İşletmeler Finansal raporlama Standartlarını (BOBİ FRS) uygulayabileceğine karar verilmiştir. Bu minvalde Şirket, bağımsız denetime tabi olmayıp, MSUGT'ta öngörülen finansal tablolardan Bilanço ve Gelir Tablosunu(Kar-Zarar Tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,

- Gelir tablosu/Kar-Zarar tablosu
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm

faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde yer alan "Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsar. Avrupa Birliği fonları ile yurt içi ve yurt dışından kamu idarelerine sağlanan kaynakların kullanımı ve kontrolü de uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerine tâbidir. Düzenleyici ve denetleyici kurumlar, bu Kanunun sadece 3, 7, 8, 12, 15, 17, 18, 19, 25, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 68 ve 76 78 ncı maddelerine tâbidir." hükümlerinden anlaşılabacağı üzere; Ay Jeotermal Enerji AŞ 5018 sayılı Kanun kapsamında yer almamaktadır. Dolayısıyla Şirket; 5018 sayılı Kanun'un Beşinci Kısımında ayrıntılı şekilde düzenlenen iç kontrol ve iç denetim mevzuatına ve ayrıca Kanun'a dayanarak çıkarılan alt mevzuat düzenlemelerine tabi değildir.

Personeli ve teşkilatı bulunmayan Şirket; temel olarak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu esasları çerçevesinde kurulmuş olup faaliyetlerini de bu esaslar çerçevesinde yürütmektedir.

6102 sayılı Kanun'un "Görev dağılımı" başlıklı 366'ncı maddesinin (2) numaralı fıkrasında "Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu

üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir.” hükmü bulunmaktadır. Ancak, Şirkette, söz konusu düzenlemelerde belirtilen mahiyette bir komisyon kurulmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Ay Jeotermal Enerji Anonim Şirketi'nin 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirket Faaliyetlerinin Sürdürülebilir Olmaması

Ay Jeotermal Enerji AŞ'nin mali tablolarının incelenmesinde; şirketin kurulduğu günden bu yana yıllar itibariyle hep zarar ettiği, Şirketin sürekliliğinin sağlanması noktasında ciddi riskler barındıran bu durum karşısında sorumlu mercilerce yeterli önlemler alınmadığı tespit edilmiştir.

6102 sayılı TTK'nun 195'inci maddesinde bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak oy haklarının çoğunluğuna sahipse birinci şirketin hâkim, diğerinin bağlı şirket olduğu, bu şirketlerden en az birinin merkezi Türkiye'de ise, bu Kanun'daki şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı, hâkim şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketlerin, onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturduğu, hâkim şirketlerin ana, bağlı şirketlerin yavru şirket konumunda olduğu hükümleri yer almıştır.

6102 sayılı TTK'nun 199'uncu maddesine göre de bağlı şirketin yönetim kurulunun, doğru ve dürüst hesap verme ilkelerine uygun olarak faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, şirketin

hâkim ve bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor vermesi gerekmektedir. Raporunda, şirketin geçmiş faaliyet yılında hâkim şirketle, hâkim şirkete bağlı bir şirketle, hâkim şirketin yönlendirmesiyle onun ya da ona bağlı bir şirketin yararına yaptığı tüm hukuki işlemlerin ve geçmiş faaliyet yılında hâkim şirketin ya da ona bağlı bir şirketin yararına alınan veya alınmasından kaçınılan tüm diğer önlemlerin açıklaması yapılmalı, hukuki işlemlerde edimler ve karşı edimler, önlemlerde, önlemin sebebi ve şirket yönünden yarar ve zararları belirtmelidir. Zarar denkleştirilmişse, bunun faaliyet yılı içinde fiilen nasıl gerçekleştiği veya şirketin sağladığı hangi menfaatlere ilişkin olarak bir istem hakkı tanındığı ayrıca bildirilmelidir.

Bağlı şirketin yönetim kurulu raporunun sonunda şirketin, hukuki işlemin yapıldığı veya önlemin alındığı veya alınmasından kaçınıldığı anda kendilerince bilinen hâl ve şartlara göre, her bir hukuki işlemde uygun bir karşı edim sağlanıp sağlanmadığını ve alınan veya alınmasından kaçınılan önlemin şirketi zarara uğratıp uğratmadığını açıklayarak Şirket zarara uğramışsa, ayrıca zararın denkleştirilip denkleştirilmediğini faaliyet raporunda belirtmelidir.

Yine aynı maddeye göre; hâkim şirketin her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu başkanından; bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile üç aylık hesap sonuçları, hâkim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hâkim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri; yaptıkları işlemler ve bunların sonuç ve etkileri hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bir rapor hazırlattırıp yönetim kuruluna sunmasını ve bunun sonuç kısmının yıllık rapor ile denetleme raporuna eklenmesini isteyebilmektedir. Bağlı şirketler, red için yoruma yer bırakmayacak açıklıkta bir haklı sebebin varlığını ispat edemedikleri takdirde, bu raporun hazırlanması için gerekli olan bilgi ve belgeleri hâkim şirketin bu işle görevlendirilen uzmanlarına vermekle yükümlüdürler.

6102 sayılı TTK'nun 200'üncü maddesinde; hâkim şirketin her pay sahibinin genel kurulda, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hâkim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hâkim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteyebileceği belirtilmiştir.

6102 sayılı TTK'nun 203'üncü maddesinde; bir ticaret şirketi bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahipse, hâkim şirketin

yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep verebilecek sonuçlar doğurabilecek nitelik taşısalar bile, bağlı şirketin yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin talimat verebileceği, bağlı şirketin organları talimata uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

6102 sayılı TTK'nun 375'inci maddesinde; anonim şirket yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi, muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması yer almaktadır.

6102 sayılı TTK'nun 376'ncı maddesinde; anonim şirketlerde sermayenin kaybı ve borca batık olma durumu ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmiştir. Madde metninde, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının ve üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması ile şirketin borca batık durumda olması hususları ayrı ayrı incelenmiş ve bu kapsamda yönetim kurulu ve genel kurul tarafından yerine getirilmesi gereken hususlar ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Söz konusu hususların yerine getirilmemesi durumunda şirketin kendiliğinden sona ermesi ve iflasının istenmek zorunda kalınması gibi ağır yaptırımlar ve işlemler öngörülmüştür.

6102 sayılı TTK'nun 408'inci maddesinde; anonim şirket genel kurulunun devredilemez görevleri ve yetkileri arasında: şirket esas sözleşmenin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması; kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi ile önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı sayılmıştır.

Açıklanan mevzuat hükümlerine göre Ay Jeotermal AŞ'nin kendisi hâkim şirket, iştirakleri Aytermal Enerji AŞ ve Aysera Aydın Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ ise bağlı şirketleri konumundadır. İştiraklerden Aysera Aydın Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ'nin ise sermayesinin %100'ü Ay Jeotermal AŞ'nin olduğu için de, bu iştirak üzerinde "Tam hakimiyet" durumu sözkonusudur. Ay Jeotermal AŞ sermaye sahibi olarak bağlı şirketlerinin faaliyetleri hakkında kanunda belirtilen zaman ve usullerde detaylı bilgilenme hak ve yetkisi vardır. Tam hakimiyet sözkonusu olan iştirakte ise önceden talimatlar vererek iştirakin zarar etmesini önleyici tedbirler alma yetkisi bulunmaktadır. Ayrıca bağlı şirketlerin genel

kurullarında şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hâkim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hâkim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteme yetkisi bulunmaktadır. Genel kurullarda istenilen bilgilendirmelerin yeterli görülmemesi halindeyse yönetim kurullarını ibra etmeme ve sorumlulukları halinde zararların giderilmesi için hukuki yollara gidilmesini talep etme, şirketin kara geçmesi için esas sözleşmeye yeni faaliyet alanları ekleyerek değiştirme, gerektiğinde şirket varlığının satışı veya feshi yetkileri bulunmaktadır.

Yapılan incelemelerde; Şirketin kuruluş yılı olan 2014 tarihinden itibaren herhangi bir faaliyeti olmadığından olağan satış gelirlerinin düşük olması nedeniyle 2022 yılı ve geçmiş yıl dönem net zararları toplamının aşağıdaki tabloda yeraldığı üzere toplam 4.357.816,15 TL olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Dönem Net Zararının Yıllar İtibariyle Tutarı

Yıllar	Dönem Net Zararı (TL)
2014	(29.657,97)
2015	(454.961,87)
2016	(739.867,97)
2017	(448.465,50)
2018	(449.727,98)
2019	(452.365,54)
2020	(641.063,82)
2021	(555.165,89)
2022	(586.539,61)
TOPLAM	(4.357.816,15)

Yıllardır süregelen zararlara karşılık Şirketin yönetim ve genel kurullarında bu durumun düzeltilmesine yönelik yeterli önlemler alınmadığı görülmüştür. Şirketin 26.09.2022 tarihli olağanüstü genel kurul kararıyla şirketin esas sözleşmesine gıda, ekmek ve tüm unlu mamullerin üretimi ve ticareti ile ilgili faaliyetlerin eklendiği, 06.12.2022 tarihli Yönetim Kurulu Kararı ile Aybel İnşaat Organizasyon Spor Hizmetleri Temizlik Gıda AŞ'nin halk ekmek tesislerinde bulunan makine, teçhizat ve demirbaşların devir alınmasına karar verilmiş ise de bu girişimlerin henüz 2022 yılı mali tablolarına yansımadağı görülmüştür.

Öte yandan bilançoda mali duran varlıklarda kayıtlı iştiraklerinin genel kurullarında kâr/zarar dağıtım kararı alınmadığı için, ödenen sermayeye karşılık iştiraklerden ne kadar kâr/zarar geldiği Şirketin mali tablolarında görünmemektedir. Denetimlerde iştiraklerin geçmiş yıllar kurumlar vergisi beyannameleri temin edilmiş, Şirketin 31.12.2022 itibarıyla iştiraklerine

ödenen sermaye tutarları ile kuruldukları yıldan itibaren kâr/zarar durumlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4 : Ay Jeotermal Enerji AŞ'nin İştiraklerinin 31.12.2022 İtibarıyla Kâr/Zarar Durumları

İştiraklerin / Bağlı Ortaklıkların Adı / Unvanı	Ödenmiş Sermaye Tutarı (TL)	Sermaye Oranı (%)	Yıllar				
			Geçmiş Yıllar	2021	2022	Toplam	Toplam K/Z.dan Ay Jeotermal AŞ'ye Düşen Pay
Aytermal Enerji AŞ	5.103.000,00	60	701.376,88	(88.789,17)	(243.960,14)	368.627,57	221.176,54
Aysera Aydın Tarım Ürünleri San.Tic. AŞ	7.500.000,00	100	(3.312.023,05)	(704.528,53)	(757.000,26)	(4.773.551,84)	(4.773.551,84)
Toplam	12.603.000,00		(2.610.646,17)	(793.317,70)	(1.000.960,40)	(4.404.924,27)	(4.552.375,31)

Tabloya göre şirket tarafından iştiraklere toplam 12.603.000,00 TL sermaye ödenmiştir. 2021 yılı kurumlar vergisi beyannamelerine göre iştiraklerin zararlarının toplamı (2021 yılı ve geçmiş yıllar zararları) 3.403.963,87 TL'dir. Bu tutara 2022 yılı zararları da eklendiğinde 31.12.2022 itibarıyla bu miktar 4.404.924,27 TL olup, Ay Jeotermal AŞ'nin payına isabet eden zararlar toplamı ise 4.552.375,31 TL'ye ulaşmaktadır.

Şirketin iştiraklerinden Aysera Aydın Tarım Ürünleri San. Tic. AŞ'nin 31.12.2022 itibarıyla sermayesi 7.500.000.00 TL'dir. 2022 yılı kurumlar vergisi beyannamesi ile denetimde alınan belgelere göre 31.12.2022 itibarıyla sermaye ve yedek akçeleri toplamının 1/2'si (7.500.000,00/2) 3.500.000,00 TL olup, 2022 yılı sonunda toplam 4.773.551,84 TL zararı bulunmaktadır. Buna göre Aysera Aydın Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ'nin 2022 sonu itibarıyla zararlarının toplamı sermaye ve yedek akçeleri toplamının yarısını aşması nedeniyle şirketin sermayesi karşılıksız kaldığından, sermayenin kaybı durumunda olduğu görülmüştür. Aysera Aydın Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret AŞ'nin 21.12.2022 tarihli olağan genel kurulunda sermayesi 5.000.000,00 TL'den 7.500.000,00 TL'ye yükseltilmiş ise de, bu artış açıkladığımız üzere sermaye kaybı durumunu değiştirmeye yeterli olmamıştır.

Şirket tarafından iştiraklerin zararları hakkında özetle; “Ortak olunan şirketlerin genel kurullarında şirketlerin faaliyet raporları ve mali tablolarının müzakere edildiği, hangi iş ve işlemlerin yapılacağına ilişkin bilgilendirmeler yalnızca genel kurul zamanlarında değil, yeri geldikçe değerlendirmeler ve bilgilendirmeler yapıldığı, şirketlerin faaliyetlerinin yakından

takip edildiği, İştiraklerden;

Aytermal AŞ'nin uhdesinde bulunan 2014/6 ruhsat numaralı jeotermal sahanın işletilmesi Ay jeotermal Enerji AŞ'nin yönlendirmesiyle kiraya verildiği, kiracı sözleşmeyi 2019 yılında tek taraflı feshettiği, başka bir firma ile jeotermal sahanın kiralanması için görüşmeler devam ettiği,

Aysera A.Ş'nin ilk yıllarında faaliyetlerine birbirinden farklı yazlık ve kışlık çiçek cinslerinin üretim ve yetiştiriciliğini yaptığı, 2019 yılının güz döneminden itibaren sera şartları topraklı ekim dikim yapılabilmesi açısından revize edilip sebze yetiştiriciliği için uygun hale getirildiği, bu dönemden itibaren elde edilen ürünlerin Ege Et mağazalarında vatandaşlara satıldığı, 2020 Yılıının Temmuz Ayında Subtropik iklim koşullarında doğal yetiştiriciliği yapılan, ülkemiz ve ilimiz için alternatif tarım ürünlerini deneme, geliştirme ve ilimiz iklimine adaptasyonlarını test etmek amacıyla toplam 240 adet pitaya (Ejder Meyvesi) fidanını seramızın 350 m2'lik alanında dikimini yaptığı, Ejder Meyvesi (pitaya) ilk iki yılında ürün anlamında meyve oranı çok kısıtlı olması ile birlikte ürün verimi açısından 3. Sene itibariyle verim vermeye başlayacağı, ayrıca yetiştiriciliği yapılan kuşkonmaz fidelerinin dikimleri 2021 yılında yapıldığı, kuşkonmazın dikimden itibaren 10 yıllık bir ekonomik ömre sahip çok yıllık bir bitki olduğu, ilk iki sene verim açısından bitkinin genel durumu itibariyle verimin belli oranda kısıtlı olması bitki gelişimi açısından normal olup daha sonraki senelerde verim artışının olacağı, Aydın Kadıköy Tarıma Dayalı Sera İhtisas Organize Sanayi Bölgesi projesine, örtü altı üretim kapasitemizi arttırmak ve üretilen ürünlerin depolanmasını sağlamak amacıyla sera ve depo alanları için başvuru yapıldığı, ayrıca faaliyetlerin yürütülebileceği uygun lokasyonların araştırılması devam ettiği” belirtilerek, şirketlerin gelirlerinin artırılması için gerekli çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Şirket tarafından iştiraklerin gelirlerinin arttırılması için gerekli çalışmalar yapıldığı ifade edilmekte ise de, bu faaliyetlerin 2022 sonu itibarıyla mali tablolardaki zararları değiştirmediği, şirketlerin faaliyetlerinde girişime başlamadan önce modern işletmecilik gereği yapılacak/yaptırılacak işlerin mali, ticari, tarımsal, teknik, ekonomik vb. tüm yönlerini kapsayan fizibilite çalışmalarının yeterli olmadığı görülmüştür.

Türk Ticaret Kanunu'nun 16 ve 18'inci maddelerinde belirtildiği üzere belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir. Ticari işletmenin asıl amacı yatırdığı sermayeye banka mevduatının üzerinde getiri sağlayıcı

faaliyetler yaparak kâr elde etmektir. Yoksa belediye bütçesi içinde işletmeler kurarak kâr amacı güdülmeyen faaliyetleri yapmak da mümkündür. Belli bir kâr oranı elde edilemeyecek, hatta zarar edilecek işlere girilmesi, bir de bu zararın üzerine Şirketin yönetim giderlerinin eklenmesi Şirketin varlığının sürdürülebilirliği açısından oldukça büyük bir risk oluşturmaktadır.

Kamu idaresinin cevabında özetle "Şirketin uhdesinde bulunan arama ruhsatlı J- 441 ruhsat numaralı jeotermal sahada bulunan ASMM1 Kuyusunda aynı lokasyonda eğimli sondaj yapılabilmesi için kuyu içi koordinatları belirlenmiş, kuyu temizliği için asitleme çalışmaları, kuyu tamamlama testleri, kuyu canlandırma sonrasında ihtiyaç olan deşarj hattı için beton büz, eşanjör ısı kontrol merkezi, separatör tankı, basınçlandırma pompası, menhol, jeneratör, kalorimetre, yalıtımlı ve yalıtımsız borular, inhibitör basma sistemi ve inhibitör, santrifüj pompa, plakalı ısı değiştirici çalışmaları yapılarak mevcut arama ruhsatı işletme ruhsatına çevrilmiş, Jeotermal sahanın potansiyelinin tespiti için manyetotellürik çalışmaları ve CO² ölçümleri yaptırılmış, bu çalışmaların yanı sıra jeotermal enerji ile ısıtılmak üzere kurulan sera ile de üretim faaliyetleri devam etmekte olup, faaliyetlerin artırılması için çalışmalar da devam etmekte, bu faaliyetlerin yanı sıra gelirlerin artırılması amacıyla; Şirketin faaliyet alanı genişletilerek, 26.09.2022 tarihli genel kurul kararı ile esas sözleşmesine ekmek üretimine ilişkin yeni faaliyet alanı eklenmiş, ayrıca mevcut ekmek satış noktalarının artırılması kararı alınmıştır." denilmiş ise de; bu faaliyetler Şirketin 2022 yılı sonu itibarıyla Şirketin kâra geçmesi için yeterli olmamıştır.

Sonuç olarak Şirket tarafından; riskin erken saptanması ve yönetimi anlamında mevzuatta öngörülen çalışmaların yapılması, gelir arttırıcı ve kâr getirici diğer alanlarda faaliyette bulunulması için çalışmalar yapılması, sürekli zarar eden iştiraklerin kâra geçmeleri için çözümler üretilmesi, sermaye kaybı durumu söz konusu olan iştirakler hakkında gerekli önlemlerin ve hukuki işlemlerin yerine getirilmesi, şirketin sürekli zarar etmesine sebebiyet veren tüm durumların tespit edilmesi ve bunlardan vazgeçilerek sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik politikaların uygulanması, yapılacak araştırma sonucunda şirketin kâra geçme ihtimalinin düşük olması halinde limited şirket gibi daha az maliyetli şirket türlerine veya kâr amacı olmayan bütçe içi işletmeler şekline dönüştürme veya tasfiye seçeneklerinin etüt edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Olağan Genel Kurul Toplantılarının Kanunda Öngörülen Sürede Yapılmaması

Şirket olağan genel kurul toplantısının 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen süre içerisinde yapılmadığı görülmüştür.

6102 sayılı Kanun'un 407'nci maddesinde, pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanacakları ifade edilmiş, 408'inci maddesinde genel kurul'un hangi hallerde toplanacağı hüküm altına alınmış, anılan Kanun'un 409'uncu maddesinde ise olağan genel kurul toplantısının her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılacağı belirtilmiştir.

Genel kurul bütün pay sahiplerinden oluşan ve anonim şirketin en üst düzey karar organı olup şirket pay sahiplerinin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Şirket pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanmaktadırlar.

Kanuna göre genel kurul toplantıları olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde yapılabilir. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır ve karar alınır. Bu hükme göre her faaliyet dönemine ait olağan genel kurul toplantısının ne zaman yapılacağı takdire bırakılmamış olup, faaliyet dönemi bittikten sonraki 3 (üç) ay içinde yapılması yasal zorunluluk olarak belirlenmiştir.

Yapılan incelemede, Şirketin 18.09.2014 tarihinde Ticaret Siciline kaydedilerek kurulduğu, 2014 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısının 13.03.2015'de kanuni süresinde yapıldığı, fakat sonraki yıllara ait yapılan olağan genel kurul toplantılarının anılan Kanun'da belirlenmiş olan süreden sonraki tarihlerde yapıldığı tespit edilmiştir. Şöyle ki;

-2015 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 31.05.2016'da,

-2016 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 28.04.2017'de,

-2017 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 25.04.2018'de,

-2018 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 25.12.2019'da,

-2019 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 14.09.2020'de,

-2020 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 13.04.2021'de;

-2021 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısı 22.08.2022'de gerçekleştirilmiştir.

Her ne kadar Kanunda şirket olağan genel kurul toplantısının süresinde yapılmaması durumunda herhangi bir yaptırım öngörülmemişse de, toplantının süresinde yapılmaması sebebiyle şirketin en üst düzey karar organı olan genel kurul üzerine düşen fonksiyonu zamanında yerine getirememektedir.

Kamu idaresinin cevabında özetle "Kurumlar vergisi beyannamesi verilebilme süresi 1 Nisan da başladığı, bu süre içinde şirket hesaplarının kontrolü yapıldığı, mali tablolar kesinleştirildiği, Yönetim Kurulu olarak Genel Kurul toplantılarında Genel Kurulun onayına kesinleşen mali tabloları sunmak amacıyla Olağan Genel Kurul Toplantılarının Nisan Ayı içinde ve/veya devamı aylarda yapıldığı, bunun yanında yine Kanun koyucunun belirlediği bu süreye ilişkin hükmün emredici bir hüküm değil düzenleyici bir hüküm olduğu" belirtilmiştir.

Oysa 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 409 uncu maddesinin 1 inci bendinde; *“Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır.”* denilmekte olup kanunda emredici nitelikte düzenleme yer almıştır. Ayrıca faaliyet döneminden sonraki üç ay içinde yapılacak genel kurullarda geçmiş döneme ilişkin finansal tabloların ve geçmiş yönetim kurulunun yıllık raporlarının, görüşülmesi, varsa kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile yeni yönetim organlarının seçimi ve şirketin geleceğiyle ilgili diğer konulara ilişkin müzakere yapılması ve kararlar alınması modern işletmecilik ve kurumsal yönetim gereği daha etkin olacaktır.

Sonuç olarak Şirket kararlarının zamanında ve sağlıklı alınabilmesini teminen şirketin en üst düzey karar organı olan genel kurulun olağan toplantılarının Kanunda öngörüldüğü üzere her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Yıllık Bütçe Yapılmaması

Şirketin 2022 faaliyet yılında gelirleri, giderleri ve diğer faaliyet unsurları için bütçe yapılmadığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kurulunun görevleri ve yetkilerinin düzenlendiği “1. Genel olarak” başlıklı 374'üncü maddesinde;

“Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun

gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.”

denilmiş, “2. Devredilemez görev ve yetkiler” başlıklı 375’inci maddesinde ise;

“ (1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

(...)

c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması. (...) ” hükümlerine yer verilmiştir.

6102 sayılı TTK’nun 375’inci maddesinin gerekçelerinde ise *“Üst düzeyde yönetim ile kastedilen, genel işletme politikası başta olmak üzere, yatırım, finansman, temettü gibi politikaların hedeflerinin karara bağlanması, bunlara ulaşılması için seçilen araçların gösterilmesi, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının veya ulaşıp ulaşılmayacağının belirlenmesi, bütçe uygulamasının kontrolü ve stratejilerin tespitidir.”* ve *“Finansal planlama, bütçeleme ile yeterli likiditenin sağlanmasının güvence altına alınmasını ifade eder”* denilmiştir.

Bilindiği üzere, modern işletmelerde yönetim fonksiyonunun en önemli unsuru olan planlamanın bir aracı olarak bütçe, işletmelerin hedeflediği amaçlarına ulaşmalarında gerekli eylemlerin yerine getirilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan kaynakların nasıl sağlanacağını ve nerelerde kullanılacağını plânlanmasıdır. İşletme bütçesinin bu temel fonksiyonunun yanında, karar alma sürecini kolaylaştırması, etkin bir maliyet ve para yönetimine kavuşulması, proje ve faaliyetleri için uygun kaynaklar tahsis edilebilmesi, faaliyetlerin performansı ve verimliliğinin takibi, hedeflere daha sorunsuz bir şekilde ulaşılması, finansal sorunlar ortaya çıkmadan önlenmesi, işletme yönetiminin daha iktisadi davranmaya teşvik edilmesi, gelecek dönemlerde yaşanması olası sorunların öngörülüp önlemler alınması, faaliyetlerinin etkin bir biçimde denetiminin sağlanması gibi bir çok faydaları bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen bütçe, belirlenmiş hedeflere ulaşmada gereken harcamaların yapılması ve diğer faaliyetlerin yerine getirilmesi için bir yetkilendirme ve görevlendirme anlamına da gelmektedir.

Yapılan incelemede; Şirket tarafından 2021 yılı faaliyet dönemi için amaçlarına, hedeflerine ve politikalarına dayalı olarak herhangi bir bütçe hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar, Şirket’in bir teşkilatı ve personeli bulunmayıp, faaliyetleri sınırlı da olsa, günümüz koşullarında herhangi bir işletmenin veya kurumsal bir yapının faaliyetlerinin planlanmaması mümkün görünmemektedir. Bu nedenle iyi bir mali yönetimin gereği olarak finansal planlama düzeninde öncelikle 6102 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine göre yönetim kurulu tarafından bütçenin hazırlanmasının sağlanması ve onaylanması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında "şirketler için zorunluluklar belirlenmemiş olsa da; faaliyetlerin etkin biçimde denetlenmesi ve faaliyetlerin takibi, ortaya çıkan veya çıkacak sorunlar ile ilgili karar alma süreçlerinde yönetim kurulu tarafından sürekli bilgi alışverişi sağlandığı, şirketlerde yıl içinde yürütülen mali faaliyetlere ilişkin mali tablolar genel kurulun onayına sunulduğu, şirketin faaliyet alanının genişlemesine paralel olarak personel istihdamı da artacak ve bulgu doğrultusunda; etkin bir finansal planlama oluşturulacağı" ifade edilmiş ise de bu tür işlemler bulgumuzda da açıklandığı gibi modern işletmeler için elzem olan bütçe yapılmamasının gerekçesi olamaz. Ayrıca cevapta bahsedilen faaliyetler bütçe yapılması halinde daha görünür, somut, şeffaf ve sorgulanabilir hale gelecektir.

Sonuç olarak faaliyet dönemi başlamadan gerçekçi bir yaklaşımla belirlenecek hedeflerin yanı sıra, bütçelemenin bir planlama faaliyeti olduğu ve aynı zamanda yetkilendirme anlamına geldiği de göz önünde bulundurularak, yıllık işletme bütçesinin hazırlanarak onaylanması gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>